

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОВА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТ АНКАРА ХАДЖИ БАЙРАМ ВЕЛИ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
АНАТОЛІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
УНІВЕРСИТЕТ КАСТАМОНУ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
СТАМБУЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ АЙДИН (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЛЮБЛІНСЬКА ВИЩА ШКОЛА (РИКІ, ПОЛЬЩА)
ЄВРОПЕЙСЬКА ВИЩА ШКОЛА МЕДИЧНИХ І СОЦІАЛЬНИХ НАУК (ВАРШАВА, ПОЛЬЩА)
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК (ЛОМЖА, ПОЛЬЩА)
БЕРГЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (НОРВЕГІЯ)
ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VII Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності»

Тернопіль
2024

УДК 159.98:37.091
Р 64

Р 64 Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 10-11 жовтня 2024 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, В.Є. Кавецький, О.Я. Жизномірська, М.М. Корман, Т. В. Магера, Г.І. Герасимчук, Н.Б. Стрийвус. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. 2024. 370 с.

У збірнику публікуються тези доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 10-11 жовтня 2024 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол №6 від 01.11.2024 р.)

УДК 159.98:37.091

© Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2024

ЗМІСТ

Петровський О.М. ВІТАЛЬНЕ СЛОВО	15
Aktay Sonnur YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE İLETİŞİMSEL EDİNÇ: YÖNTEM VE UYGULAMALAR.....	16
Алексеева А. РОЛЬ ВИХОВАТЕЛЯ В СИСТЕМІ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ГУРТОЖИТКУ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	20
Andrew M. Cwer PATRIOTIC AND CIVIC EDUCATION OF YOUTH AS AN INTEGRATED EDUCATIONAL PROCESS	23
Андрійчук І.П., Андрійчук С.Ю. ГУМАНІСТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	25
Андрійчук І.П., Хаффари Віам А.Е. ОСОБЛИВОСТІ ГАРМОНІЗАЦІЇ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ	27
Антонова З. О., Абубакр Рашид О. А. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ ПІДЛІТКОВОГО СЕЛФХАРМУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	29
Антонова З. О. Бондар Н.В. РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОГО КОУЧИНГУ У ФОРМУВАННІ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ТА ВПЕВНЕНОСТІ У СОБІ	31
Антонюк Л.В. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ.....	33
Бабенко А.Ю. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОГО ТА КОНКУРЕНТНОЗДАТНОГО РОБІТНИКА В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ.....	35
Бабовал Н. Р., Бабовал Д. С. ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	37
Баранюк В. В. ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО АКТОРА.....	39
Бартенєва І.О. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	41
Бачинська Н. Я. НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ КЕРІВНИКА ЗДО: ЯК ВИЖИТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	44

Висновки. Отже, сучасні гуманістичні технології вищої освіти являють собою синтез здобутків педагогічної та психологічної науки та практики, поєднання традиційних елементів минулого досвіду і нововведень, що породжені суспільним прогресом, процесами гуманізації та демократизації суспільства. Це дуже важливе і широке питання, в якому є і буде багато протиріч. Їх розв'язання не одномоментна дія. Це постійний процес оновлення та розвитку, який притаманний не тільки системі освіти, але й суспільству в цілому, постійно корелюючи і навіть випереджаючи останній.

Література

1. Закон України Про освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Полудьонна Н.С. Концепція реалізації ідей Болонського процесу у вищих навчальних закладах України: теорія і практика. *Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти*: матеріали четвертих Ірпінських міжнародних науково-педагогічних читань. Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2006. С.202-203.
3. Процеси гуманізації та гуманітаризації освіти: моногр. / А. В. Сакун, О. П. Кивлюк, М. О. Нестерова та ін. Київ : КНУТД, 2020. 176 с.

Андрійчук І.П.

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології розвитку та консультування
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Хаффарі Віам А.Е.

здобувачка 2 курсу магістратури
факультету педагогіки і психології
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
ivanna.andriychuk@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ГАРМОНІЗАЦІЇ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Професійна діяльність на даному етапі розвитку суспільства займає чи не найперше місце у ієрархії мотивів особистості. Не буде новим сказати, що до однієї із найважливіших груп професійної діяльності належать професії системи «людина-людина». Саме діяльність таких фахівців як психологи, соціальні працівники чи педагоги відносяться до групи професій, що перебувають в постійному розвитку своєї компетентності та тісній взаємодії з оточуючим світом. Війна виснажує нас фізично та психічно. Попри те, що наша психіка здатна адаптуватися під будь-які труднощі, кожен день бойових дій в Україні пережити надзвичайно складно. У цей непростий час варто підтримувати себе, рідних та близьких.

Окремо варто виділити професійну діяльність педагогічних працівників, в руках яких лежить відповідальність за долю наступного покоління. Зауважимо, що ресурсами педагога має бути внутрішня позиція особистості, це насамперед система спрямованості педагога, сукупність мотивів, потреб і прагнень, що зумовлюють певне ставлення до дійсності, до соціального оточення й до самого себе.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений аналіз психолого-педагогічних джерел засвідчив про певні здобутки у вивченні міжособистісних стосунків таких учених, як І.Попович, М.Савчин (психологія міжособистісних та міжгрупових стосунків), Є.Головаха, Н.Паніна (психологія людських взаємин), Л.Коган, Н.Коломінський Є.Руденський та ін. (проблеми міжособистісного спілкування). Велике коло різноманітних питань управління навчальними закладами різних типів та функціонування їхніх підрозділів

та різних ланок добре висвітлено в працях вітчизняних дослідників: О.Бугайова, Т.Дуткевич, П.Дробязко, Л.Калініної, Л.Карамушки, М.Легкого, В.Мадзігона, В.Паламарчук, М.Ярмаченка та багатьох інших учених і практиків України.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування ефективності гармонізації міжособистісної взаємодії у педагогічному колективі.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах воєнного стану дедалі більшого значення для науки та практики набуває проблема гармонізації міжособистісної взаємодії у колективах і, особливо – в педагогічному колективі. Це зумовлене суттєвими загальними тенденціями демократизації та гуманізації вітчизняного суспільства, змінами, що відбуваються в освітній системі України, мінливістю та непередбачуваністю ситуації. Потреба в оптимізації діяльності у сфері освіти в останнє десятиріччя стала відчуватися особливо гостро, що й зумовлює актуальність дослідження гармонізації міжособистісної взаємодії у педагогічному колективі.

Слід констатувати, що дана тема є надзвичайно актуальною в умовах швидкоплинності сучасного ритму життя, зміни мотивів, потреб сучасного молодшого покоління та темпу отримання, сприймання та аналізу інформації. Ґрунтовне вивчення питань щодо психологічних чинників, які призводять до порушень професійної діяльності, погіршення фізичного самопочуття, а також зниження рівня захисту від професійних стресів є надзвичайно актуальним, оскільки саме ці фактори забезпечують високий рівень комунікації та взаємодії. Актуальності дослідженню додають і негативні наслідки професійного вигорання вчителів для дітей, з якими вони працюють.

У динамічному світі, що пред'являє неабиякі вимоги до сучасних освітніх закладів, з'являється чимало педагогічних управлінських інновацій, що створюють можливості для якісних перетворень в їх діяльності. Водночас ускладнюються завдання управління і є потреба у нових, науково обґрунтованих способах їх вирішення [1].

В контексті проблеми, що аналізується, доцільно звернутись до досліджень О.Шморгун, який зазначає, що організація не складається з окремих індивідів, а виявляє суму тих зв'язків і відносин, у яких ці індивіди перебувають один стосовно одного. Основу цих зв'язків та відносин формують дії людей та їх взаємовплив, що отримали назву взаємодії. Взаємодія - це процес безпосереднього чи опосередкованого впливу об'єктів (суб'єктів) один на одного, що породжує їх взаємні зумовленість і зв'язок [3].

Як показало спостереження, міжособистісна взаємодія у педагогічному колективі - це тривалі чи короткочасні, вербальні або невербальні контакти між працівниками всередині груп, відділів, команд, які викликають взаємні зміни їх поведінки, діяльності, відносин і настанов. Чим більше контактів відбувається між їх учасниками і чим більше часу вони проводять разом, тим узгодженішою є робота всіх підрозділів навчального закладу в цілому.

Як показав аналіз літератури та проведене нами дослідження, можна виокремити п'ять основних критеріїв, що дають змогу правильно зрозуміти стиль організаційної взаємодії у закладі освіти в контексті термінів «продуктивно» та «непродуктивно»: характер активності в позиції партнерів, характер поставлених цілей; характер відповідності (у продуктивному стилі за результати діяльності відповідальні всі учасники взаємодії; в непродуктивному - вся відповідальність лежить на домінуючому партнері); характер відносин, що виникають між партнерами (у продуктивному стилі - доброзичливість і довіра; в непродуктивному - агресія, образа, роздратування); характер функціонування механізму ідентифікації – відокремлення [2].

Міжособистісні стосунки охоплюють широке коло явищ, але головним регулятором сталості, глибини, неповторності міжособистісних стосунків є привабливість однієї людини для іншої. Тому стан задоволеності-незадоволеності виступає основним критерієм таких стосунків. Привабливість складається з почуттів симпатії та довіри. Міжособистісна привабливість-непривабливість у педагогічному колективі набуває характеру сталих зв'язків між людьми й переходить у взаємну прихильність чи неприхильність. В закладі освіти

результат спільної діяльності – ефективність надання освітніх послуг, це головний критерій користі або шкоди міжособистісних стосунків.

Міжособистісні стосунки між людьми завжди вплетені в спілкування і можуть бути реалізовані лише в ньому. Спілкування виступає як спосіб об'єднання працівників і разом з тим як спосіб їх розвитку в особистісному і професійному плані. В процесі спілкування суб'єктивний світ однієї людини розкривається для іншої, відбувається взаємний обмін діяльністю, інтересами, почуттями. Результат спілкування – налагодження певних стосунків з іншими працівниками. Завдяки спілкуванню здійснюється інтеграція людей, виробляються норми поведінки, взаємодії.

Висновки. Отже, оптимізуючи міжособистісну взаємодію у педагогічному колективі, можна закласти основи для добрих стосунків. Психологічна спільність учасників організаційної взаємодії, що складається, зміцнює їх контакти, допомагає розвитку взаємозв'язків між ними, сприяє перетворенню їх особистих відносин і дій на спільні. Гармонізація міжособистісної взаємодії у педагогічному колективі, передусім, полягає у тому, щоб виключити авторитарні форми спілкування, і шукати шляхи до взаємин з урахуванням співробітництва.

Література

1. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління: Навч. посіб. К.: ЦНЛ, 2005. 156 с.
2. Сайтарлі І. А. Культура міжособистісних стосунків : навч. посібник. Київ : Академвидав, 2007. 240 с.
3. Шморгун Л.Г. Менеджмент організацій: навч. посіб. К.: Знання, 2010. 452 с.

Антонова З. О.

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології та педагогіки
Хмельницького національного університету
shvedzina@ukr.net

Абубакр Рашид О. А.

магістрантка кафедри психології та педагогіки
Хмельницького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ ПІДЛІТКОВОГО СЕЛФХАРМУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У сучасному світі спостерігається зростання кількості випадків підліткового селфхарму (самопошкодження), що стає актуальною проблемою для суспільства. Селфхарм може бути проявом емоційної нестабільності, самоконтролю або реакцією підлітків на стресові ситуації. За даними досліджень Н. Берегової, П. Гутьєррес, О. Ігумнова, А. Михайлов, Дж. Мюленкамп, О. Повстюк до 20% підлітків хоча б раз у житті свідомо завдавали собі фізичних ушкоджень [1]. Особливу небезпеку селфхарм представляє через його кореляцію з іншими психологічними розладами, зокрема депресією, тривожністю [2, с. 57]. Загалом, селфхарм – це навмисне, самостійне завдання шкоди власному тілу без наміру вчинити суїцид. Згідно досліджень Е. Клонського, селфхарм, переважно, не має суїцидальної мети, хоча у деяких випадках може корелювати з високим ризиком суїцидальних намірів [5].

Розглянемо основні види селфхарму:

1. Порізи шкіри. Найпоширеніший вид самопошкодження, що полягає в нанесенні поверхневих або глибоких порізів на шкіру за допомогою гострих предметів (ножі, леза). Зазвичай порізи здійснюються на руках, ногах або інших доступних частинах тіла;

2. Опіки – навмисне спалювання шкіри за допомогою гарячих предметів, хімічних речовин або навіть полум'я. Цей вид самопошкодження зустрічається рідше, але може мати серйозні наслідки для фізичного здоров'я;